

AOb position paper splitsing pabo's

Op 2 april 2024 heeft de Kamer de motie van De Kort c.s. aangenomen om vaart te maken met het wetsvoorstel differentiatie pabo in jonge en oude kind. Dit ondanks de bezwaren die eind 2020 door onder andere werkgevers, opleidingen en beroepsgroep zijn geuit bij de internetconsultatie van het wetsvoorstel. De overwegend negatieve reacties gingen bijvoorbeeld over (zicht op) de doorlopende leerlijn, doorontwikkelmogelijkheden en beperkte inzetbaarheid van leraren in relatie tot het lerarentekort.

Dit leidde ertoe dat de regering in 2021 het wetsvoorstel heeft heroverwogen en eerst gekeken heeft naar alternatieve beleidsopties. Er is o.a. ingezet op verdere verdieping van de leeftijdsspecialisaties op de pabo's: met behoud van de brede bevoegdheid profileren pabo-studenten zich in minimaal de helft van de opleidingstijd op een leeftijdsgroep.

Nu wordt het wetsvoorstel opnieuw opgepakt en richt zich o.a. op:

- Ontwikkeling (inhoudelijk) gedifferentieerde bijzondere nadere vooropleidingseisen
- Ontwikkeling specifieke bekwaamheidseisen per leeftijdsgroep
- Vraag waar de splitsing ligt tussen jonge en oude kind

Wij hebben een aantal sterke inhoudelijke bezwaren tegen de weg die wordt gekozen met dit wetsvoorstel:

1. Onaantrekkelijk voorstel voor aankomende leraren en werkgevers

Het wetsvoorstel en de motie zijn geschreven vanuit het idee dat er een substantiële groep (mannelijke) studiekeizers voor het leraarschap zou kiezen indien ze geen stage hoeven te lopen bij het jonge kind. Voor dit gedachtengoed is echter geen enkel wetenschappelijk bewijs of ander fundament. Wel blijkt uit een onderzoek van de lerarenorganisaties uit 2020, waaraan 14.346 leraren uit po, so, vo en mbo deelnamen, dat leraren veel waarde hechten aan hun brede inzetbaarheid na afronding van hun opleiding. Een vierjarige opleiding waarna iemand beperkt inzetbaar is, is naast een opleiding die tot een brede inzetbaarheid leidt, een onaantrekkelijk vooruitzicht voor studiekeizers én werkgevers. De studiekeizers die voor deze smalle variant zouden kiezen, komen bedrogen uit als blijkt dat werkgevers de voorkeur geven aan de leraren die de brede pabo hebben afgerond en dus in het gehele po inzetbaar zijn.

2. Risico op meer onbevoegd gegeven lessen

'Het afnemend veld zal er in de bezetting rekening mee moeten houden dat de specifiek opgeleide leraren in beginsel minder bekwaam zullen zijn voor de leeftijdsgroep waar hun opleiding niet op was gericht.' deze zinsnede uit het wetsvoorstel suggereert dat scholen leerkrachten zullen gaan inzetten voor klassen waar ze niet toe opgeleid zijn en dat ze dus onbevoegd zullen gaan lesgeven. Door onbevoegd lesgeven komt de kwaliteit van het onderwijs in het geding, dit moet niet getolereerd worden, en al helemaal niet oogluikend toegestaan. Naast een grotere kans op onbevoegd lesgeven missen leraren met een smalle bevoegdheid essentiële kennis over de doorlopende leerlijn van hun leerlingen.

3. Leeftijdsgrens jonge en oudere kind

De keuze om het jonge kind tot en met groep 5 te laten gaan verbaast ons ten zeerste. Dit strookt niet met de wetenschappelijke literatuur hierover (jonge kind is t/m 7 jaar) en ook

niet met de mening van het onderwijsveld. Volgens het onderwijsveld is er geen duidelijke scheidslijn te trekken tussen het jonge en het oudere kind en is dit sterk afhankelijk van het kind. In onderzoek uit 2021¹ geeft 18% aan dat de scheidslijn tussen groep 2 en 3 ligt, 27% aan dat groep 3 een overgangsgroep is, 21% geeft aan dat de scheidslijn tussen groep 3 en 4 ligt en 17% ziet groep 4 als een overgangsgroep. Kortom: ergens tussen begin groep 3 en eind groep 4, afhankelijk van het kind zelf, is de overgang van het jonge naar het oudere kind.

4. Respecteer de toetsing van de CDHO

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) is een orgaan dat zorgvuldig afweegt of nieuwe opleidingen tot het stelsel zouden moeten worden toegelaten. De politiek zou niet voorbij mogen gaan aan het advies van de CDHO. Er is immers niet voor niks een systeem waarin we kritisch kijken naar nieuwe opleidingen via criteria en een aparte toetsingscommissie. Het invoeren van specialistische pabo's naast brede pabo's betekent het toelaten van een concurrerende opleiding voor het bestaande aanbod. Dit terwijl hogescholen ook al kleine tweedegraads opleidingen in stand moeten houden. Daarnaast worstelen bestaande pabo's nu al met studentaantallen. Het invoeren van concurrerende opleiding betekent nog meer rendementsproblemen.

5. Dalende basisvaardigheden: Kwaliteit van onderwijs voorop!

Om het tij te keren voor de dalende basisvaardigheden moet de kwaliteit van het onderwijs voorop staan. Wat het onderwijs nodig heeft is inzetten op de kwaliteit en een goed startniveau van leraren. De politiek zet in op snelle oplossingen voor het lerarentekort door het verlagen van instroomeisen, kortere routes om leraar te worden en zoveel mogelijk mensen naar het onderwijs trekken. Daarmee komt de kwaliteit van het onderwijs in gevaar. Er is niet te rechtvaardigen dat er een systeem komt waarin brede bevoegdheden bestaan naast smallere bevoegdheden. Welke van beide biedt de meeste garanties op kwalitatief goed onderwijs? Waarom zou je de andere optie dan in stand houden?

Daarnaast werkt een snelle oplossing als het splitsen van de pabo's het lerarentekort juist in de hand. Door verlaagde instroomeisen en kortere opleidingsroutes komt de status van het beroep onder druk te staan, en wordt het leraarschap uiteindelijk onaantrekkelijker.

Onze oproep: neem de bezwaren vanuit het veld serieus, maak de kwaliteit van onderwijs en lesgeven leidend.

Proces: wie is aan zet?

Wettelijk gezien is het de beroepsgroep van leraren die elke 6 jaar een advies mag uitbrengen aan de minister over bekwaamheidseisen en bekwaamheidsgebieden. Gezien de grondwettelijke plicht van de overheid om de kwaliteit van onderwijs te kunnen waarborgen, heeft de wetgever de beroepsgroep van leraren in dit vraagstuk in positie gezet. Hier mag niet aan getornd worden. Het is van belang dat bij de discussie over het al dan niet splitsen van de pabo's niet de waan van de dag leidend is, maar dat zorgvuldig wordt bekeken wat wenselijk is in het licht van kwaliteit van onderwijs. De beroepsgroep van leraren dient hierin leidend te zijn, zoals ook bepaald door de wetgever.

¹ Rapport *Bevoegdheden en het opleiden van leraren: uitgangspunten en oplossingsrichtingen voor po, so, vo en mbo* (juni 2021). Onderzoek van AOb, CNV Onderwijs, FvOv, SPV, Lerarencollectief, BVMBBO waaraan 10.672 respondenten uit po, so, vo en mbo hebben deelgenomen waaronder o.a. 8768 leraren, 451 schoolleiders/managers, 138 lerarenopleiders.